

Suzana P. Kovačič

7500 dni samote

”Kredarico bi lahko energetske rešili s kombinacijo vetra in sonca,” je prepričan Janko Rekar, meteorološki opazovalec na 2515 metrih nadmorske višine. Po dvainštiridesetih letih dela v meteorološki postaji na Kredarici bi se lahko že upokojil, a kaj, ko ima še toliko za postoriti, da ponos slovenstva ostane ekološko čist.

”Že kot otrok sem hodil na Kredarico in med poletnimi šolskimi počitnicami pomagal pri raznih opravilih. Prav vse, kar so hoteli imeti v planinskih kočah, smo znosili na hrbtih, kasneje pa tudi s konji. Tako sem že v svojih mladih letih dobro spoznal tudi meteorološko postajo na Kredarici. Odprli so jo leta 1954, meteorološkim opazovalcem sem se pridružil leta 1969. Pozimi smo gazili, saj so bile zime bolj ostre kot sedaj, poti niso bile splužene, oprema je bila slabša (čevlji, smuči, nahrbtniki ...). Včasih smo porabili tudi dva dni, da smo prišli do Kredarice, pozimi je bil edini dokaj varen dohod iz moje rodne Radovne v Krmo in naprej. Na polovici poti do Kredarice je lovska kočica, v kateri smo prespali,” se prvih let spominja **Janko Rekar**. Kredarico imajo v družini, že njegov stric in teta sta bila meteorološka opazovalca, njegov najstarejši sin Andrej pa to delo opravlja sedemnajst let. Na Kredarici je težko, je samota. ”Kandidatov za meteorološke opazovalce je bilo vedno dovolj, tistih, ki smo vztrajali, pa bolj malo. Pomembno je, da se ekipa ujame, že moji predhodniki so začeli uresničevati moto, da vsi vse delamo, mi pa smo s tem nadaljevali in se tega še bolj dosledno držali; prideš na vrsto, da počistiš stranišče, da skuhaš kosilo ... Najdlje smo vztrajali Nejc in Janez Gartner iz znane smučarske družine Gartnerjevih, pa Frenk Zupančič in jaz. Skoraj trideset let smo bili ekipa, po dva na izmeno, menjali smo se na približno petnajst dni. Nejc in Frenk sta se upokojila pred petimi leti, imeli smo ve-

Janko Rekar v Zabreznici, kjer si je z družino ustvaril dom. Foto: Tina Dokl

liko slavje. Bili smo res zlata ekipa!” je povedal Janko Rekar in poudaril, da je to njegova prva in zadnja služba. Še medene tedne je preživel v Triglavskem domu na Kredarici. ”Soproga je vedela, kaj lahko pričakuje: mojo odsotnost. Obiskovali so me med počitnicami, soproga in najini trije otroci Andrej, Mar-

jana in Klemen. Avgusta smo smučali na ledeniku in mislim, da so jim bile take počitnice kar všeč,” se spominja Janko Rekar in doda, da se je snežna odeja na ledeniku v zadnjih dveh letih spet povečala. Vremenski opazovalci namreč fotografirajo in opazujejo tudi Triglavski ledenik.

Precej samotno na 2515 metrih

”Planinci nas vidijo samo tri mesece, poleti, ko je odprt Triglavski dom na Kredarici in pogosto komentirajo, da imamo sanjske službe. Ne vidijo pa nas pozimi, ko smo povsem sami. Karkoli se pokvari, moramo sami popraviti, če hočemo, da deluje. Stvari pa se običajno pokvarijo v slabem, vetrovnem vremenu, ko je zunaj ledeno, ko so temperature pod minus petnajst stopinj Celzija,” je poudaril sogovornik. Kljub temu so danes pogoji za bivanje na 2515 metrih nadmorske višine bistveno boljši, kot so bili včasih, zagotovili so si jih meteorološki opazovalci večinoma sami. ”V starih prostorih meteorološke postaje smo imeli vedro, s katerim smo šli po sneg, ga stopili na štedilniku na drva in vodo zajemali z zajemalko. Pa smo zrezali element, v katerega smo postavili vedro vode in speljali pipo, da je bilo malo bolj udobno. Popravili smo kakšno okno, da je v prostor manj pihalo in nanašalo sneg. Tudi stranišča ni bilo, na potrebo smo hodili ven, potem pa smo naredili zabojnik, vanj postavili

Vremenska postaja na Kredarici. Foto: Andrej Rekar

toplotne črpalke

pompe à chaleur
wärmepumpen
heat pumps

Generalni uvoznik za Slovenijo

ZEUS SOLAR

UČINKOVITI SISTEMI ZA VARČNO PRIHODNOST

Mače 6, 4205 Preddvor

T 04 /25 55 780
M 040 34 33 33
W zeussolar .si
E info@zeussolar.si

Vsi jeziki govorijo
o istem izdelku...

alpha innoTec

10 let v Sloveniji

Alpha InnoTec GmbH, Industriestrasse 3, 95395 Kasendorf, Nemčija
www.alpha-innotec.de

vedro, nanj pa desko," je ponazoril Jan-ko Rekar. Takšni so bili začetki.

Z obnovo Triglavskega doma v letih 1981-1983 so naredili prizidek k meteorološki postaji, s tem so tudi meteorološki opazovalci dobili svoj vhod; pred tem so imeli bivalni prostor kar sredi postojanke. "To sta dve "firmi", s postojanko upravlja Planinsko društvo Ljubljana - Matica. Dobro sodelujemo, v letih 1983 do 2000 sem bil tudi gospodar postojanke," je dejal Rekar. Meteorološki opazovalci pa so edini, ki so na Kredarici stalno prisotni. "Ustvarili smo si drugi dom. Sami smo si morali izboljšati standard, iz doline ni nihče razmišljal, kaj nam manjka. Arhitekt v dolini že nariše, a druga stvar je, kako to funkcionira na Kredarici. Saj tudi sam, ko sem začel delati, vsega nisem vedel; da strešnega okna na primer ne sme biti, ker so temperaturne razlike ogromne; ko se sonce upre v okno, je

lahko plus deset stopinj, ko ga ni, minus dvajset. Vetровi v sunkih vlečejo tudi čez dvesto kilometrov na uro, zato mora biti vse pritrjeno in pospravljeno. Ko so zgradili novo postojanko, so imeli velike probleme s strelami, ves čas sem se bal, da bo koga ubila. Enkrat je tudi mene udarila v ramo. Hodil sem naokrog in se zanimal za to, kaj narediti. Prinesel sem rešitev: "dežnik" nad Kredarico z lovilci strele. Na koncu strelododov so sonde, v katerih je kalcij, ki ima stalno vlažnost, da strele vleče stran od kože."

Vreme opazujejo, ga ne napovedujejo

Janko Rekar je poudaril, da meteorološki opazovalci na Kredarici opazujejo trenutno stanje vremena in ga ne napovedujejo. Opazujejo vsako uro, od štirih

"Opazujemo vreme, vzdržujemo naprave in objekt, kaj dobrega skuhamo, če je čas, preberem kakšno knjigo. Pred leti sem še delal gobeline. Poleti rad spijem kavo s planinci in kakšno rečem. Imamo razne prireditve, obiščejo nas skoraj vsi politiki, nič strankarskega ni tukaj gori," pove Janko Rekar. Pa politiki pridejo peš, ga še povprašam: "Seveda," odgovori.

zjutraj do devete zvečer, kaj se dogaja zunaj; kdaj veter začne pihati in kdaj popušča, kdaj sonce vzide in kdaj zaide. Vsako uro spremljajo klasične podatke, kot so temperatura, vlaga, hitrost in smer vetra, debelina snežne odeje, za kar obstajajo celo študije, kako meriti sneg: "Vse to zabeležimo v dnevnik in pošljemo v Ljubljano, kjer se zbirajo podatki iz vsega sveta, na podlagi teh pa se sestavljajo vremenske napovedi. Vremenske napovedi so bile včasih sestavljene na podlagi raznih podatkov, pa tudi izkušenj in predvidevanj, danes pa je merljivih podatkov še več, pri tem je v veliko pomoč računalnik. Včasih smo podatke pošiljali z Morsejevo abecedo s staro nemško postajo na vsake tri ure. Drugega stika z dolino nismo imeli; če si bil dvajset dni na Kredarici, nisi imel pojma, kaj se je dogajalo v dolini v tem času."

Pred leti so bili poskusi, da bi ukinili meteorološko postajo na Kredarici, se z grenkobo spominja Janko Rekar: "Na ministrstvu za okolje in prostor so razmišljali, da bi bila avtomatska postaja dovolj. Danes pa se razmišlja ravno obratno o posodobitvi, določenih dodatnih opazovanjih, na primer opozarjanje pred plazovi, meritve ozona ... Na Kredarici se da veliko koristnega početi, ne gre samo za opazovanje vremena. Kredarica je simbol Slovencev, so planinci, ki v dneih, ko je kočja zaprta, potrebujejo nasvete, kakšna je pot, kakšna je nevarnost plazov. Piloti nas kličejo, kakšne so razmere v visokogorju. Za reševanje smo mi tisti "pri roki", ko je treba koordinirati reševalno akcijo. Tehnika je sodobna, imamo internet, telefon, za kar smo se, kot večino drugih stvari, meteorološki opazovalci sami zavzeli in poskušali sponzorje. Za-

Že 20 let za vas

**Solarni paneli
Inverterji AURORA**

Visok izkoristek
Atraktiven dizajn
Zanesljiva in robustna tehnologija

PROMPT

PROMPT d.o.o.
Poslovna cona A 16, 4208 Šenčur
Tel: +386 4 575 35 00

www.prompt.com | info@prompt.com

dnja leta z nami dežurajo na Kredarici tudi pripadniki Slovenske vojske.”

Včasih je imela koča eno žarnico, danes pa ...

Planinske postojanke postajajo sodobnejše, imajo sesalce, ventilatorje, zamrzovalne skrinje, hladilnike, računalnike ..., za kar potrebujejo veliko več energije. "Ali naj planinska postojanka ostane skromna, ali naj vse to ima? Po eni strani so zahteve inšpektorjev, da morajo biti ponoči svetlobno označeni tudi zasilni izhodi, po drugi strani pa kritike, zakaj je tega treba, saj smo vendarle v hribih. Če v hribih dobite razne enolončnice, juho, to ni razkošje, ampak potreba sodobnega časa; planinci danes ne nosijo več toliko hrane s seboj, ampak računajo na postrežbo v kočah. Včasih se rjuhe sploh niso menjale, so bile po pol sezone iste, danes pa so razne alergije in to več ne pride v poštev. Na Kredarici uporabljamo rjuhe za enkratno uporabo, morda je občutek na ležišču malce slabši, vendar se planinec uleže na čisto," je dejal sogovornik.

Janko Rekar je izračunal, da je doslej v meteorološki postaji na Kredarici preživel približno 7500 dni. Njegov sin Andrej je meteorološki opazovalec 17 let. Foto: Tina Dokl

*Komunala
Kranjska Gora*

Komunala, javno podjetje, Kranjska Gora, d. o. o.
Spodnje Rute 50, 4282 Gozd Martuljek, tel.: 04/5881-156,
fax.: 04/5879-309, e-pošta: info@komunala-kg.si, www.komunala-kg.si

Ekološka vreča

Komunala Kranjska Gora, d. o. o., od sredine leta 2010 z ekološko vrečo pobira plastično in kovinsko embalažo iz gospodinjstev po sistemu od vrat do vrat, s ciljem zmanjševanja preostanka komunalnih odpadkov, ki jih odlagamo na odlagališču Mala Mežakla.

Komunala Kranjska Gora, d. o. o., ekološko vreče gospodinjstvom zagotavlja brezplačno.

Ekološke vreče z odpadno plastično in kovinsko embalažo pobiramo vsakih 14 dni.

Na območju občine Kranjska Gora je urejenih 16 zbiralnic za ločeno zbrane odpadke in zbirni center na Tabrah.

Odpadki niso smeti in kot posamezniki lahko h gospodarnemu ravnanju z odpadki prispevamo tako, da jih ločujemo na izvoru.

TU IDEJE DOBIJO POMEN

Biotehniški center Naklo, Strahinj 99, 4202 Naklo
t: 04/277 21 11, f: 04/277 21 18
e: info@bc-naklo.si, www.bc-naklo.si

MEDPODJETNIŠKI IZOBRAŽEVALNI CENTER

VAM NUDI:

- izobraževanja
- tečaje
- sodelovanje v projektih
- promocije
- ekološke izdelke v lastni trgovini

Triglavski dom na Kredarici. Pozimi sta v meteorološki postaji v izmeni dva opazovalca. Pa kavke in še kak planinski zajec se jim pridruži ... Foto: Andrej Rekar

Sončna in vetrna energija

Na Kredarici imajo energije toliko, kolikor jo dasta sonce in veter. "Da to energijo pridobimo, moramo te naprave vzdrževati (če na primer vetrnica zamrzne, ji je treba pomagati, da se znova lahko vklopi). Če vse to odpove, je zlata rezerva agregat, ki pa se ga izogibamo zaradi onesnaževanja, ropota, ker je ekološko sporen. Smo za tehnološki razvoj, ampak stremimo k temu, da je tehnologija preverjena, da so naprave tehnično

čim manj zapletene. Nekaj, kar v dolini deluje, ni nujno, da bo delovalo tudi v visokogorju (motorka v dolini deluje povsem drugače, kot na višini, ker je zrak bolj redek, enako vetrnica in tudi ljudje). Vsak serviser bi stal najmanj tisoč evrov, ker ga je treba s helikopterjem pripeljati na Kredarico, plačati njegovo delo in odpeljati nazaj v dolino.

Na Kredarici imamo idealne pogoje za razvijanje vetrne in sončne energije, vendar veliko premalo podpore. Koliko težav smo imeli z dovoljenji za postavi-

tev vetrnice v devetdesetih letih, pa imamo kar tretjino leta uporaben veter, ki piha z močjo 8 m/s in več. Sonca imamo približno 1800 ur na leto, kar je precej. Kombinacija sonca in vetra pomeni reden vir dotoka energije (čez dan je sonce, pri sončnem zahodu ponavadi potegne veter, ravno tako je vetrovno ob slabem vremenu ...), saj so na Kredarici le redki dnevi, da je megla in da je čisto mirno; vsa energija iz vetra in sonca gre v akumulator in mi to energijo lahko črpamo kadarkoli, poln akumula-

Z NAMI DO SONČNE ELEKTRARNE NA KLJUČ

Mobitel: 041 717 023 / e-pošta: eiu@siol.net / www.eiu.si

tor pa zdrži več kot dva dni brez dotoka. Na Kredarici imamo trenutno dve vetrnici, vsaka daje v idealnih razmerah tudi do šest kW energije, ravno tako sončne celice. Poleg tega imamo meteorologi še za kW lastnih sončnih celic in svojo akumulatorsko postajo,” je povedal Janko Rekar in poudaril, da na 2515 metrih sledijo čim večji uporabi čiste energije.

Na Kredarici sta trenutno dve vetrnici, vsaka daje v idealnih razmerah do 6 kW energije. Foto: Zvone Sinkovič

Poskusni ekološki laboratoriji

Za vsako kočico bi morala obstajati analiza, kateri naravni vir energije bi bil najboljši, je še prepričan Janko Rekar: ”Koča pri sedmerih jezerih na primer nima toliko vetra kot na Kredarici, niti sonca, ima pa jezero nad kočico. Entuziasti so že pred leti postavili manjšo turbino in vodo zajezili ter jo po cevi speljali do kočice. Jez zdaj pušča in bi ga bilo treba popraviti, vendar se nekateri naravovarstveniki temu upirajo z argumentom, da je to umetna tvorba, ki jo je treba odstraniti. Mnenja so različna, vendar je treba upoštevati tudi to, da bi turbina dajala stalno kW moči elektrike štiriind-

vajset ur na dan, kar je za planinsko kočico kar velik vir energije. S to energijo bi se lahko marsikaj oskrbovalo, tudi čistilno napravo. Za vodno energijo pa vemo, da je čista energija.”

Janko Rekar se je podpisal pod veliko projektov, zadnjega, ki še čaka na potrditev, je naredil skupaj s Primožem Škufco (pilot, ki je kot študent strojništva delal v Triglavskem domu na Kredarici). To je elaborat MOFO - Mobilni odvoz fekalnih odpadkov: ”Najina alternativa je odvoz fekalij v dolino. Nobene tehnike v hribe, nobenega posega v na-

ravo več ni treba. Stranišče na štrbunk, pod njim pa kontejner, ki je prilagojen za odvoz s helikopterjem. Ko se napolni 800 kilogramov, kontejner prepeljejo do Pokljuke, vsebino naložijo v cisterno, ki jo jeseniško komunalno podjetje odpelje za majhen denar na deponijo. Helikopter prileti s tovorom, da oskrbi kočico in odleti s kontejnerjem; naredi samo eno pot in krog je sklenjen. To je absolutno čisto.” Kot Aljažev stolp na vrhu Triglava, za katerega se je Janko Rekar skupaj s prijatelji Triglava zavzel za to, da ostane tam, kjer stoji že leta ...

Radovljiska občina bo v prihodnjem letu bogatejša za nov proizvodno-skladišni objekt in laboratorij, ki bo zgrajen ob obstoječem objektu podjetja Atotech Slovenija, d. d. (bivša KTP). S to naložbo bo podjetje povečalo svoje proizvodne kapacitete za 50 odstotkov, število zaposlenih pa med 20 in 30 odstotkov. Nov sodoben laboratorij bo omogočal boljši servis vhodni kontroli surovin in izhodni kontroli izdelkov, hkrati bo s sodobno opremljenostjo na razpolago tudi prodajnim tehnologom, za podporo kupcem Atotechovih izdelkov. Zelene tehnologije, varnost na delovnem mestu, varovanje okolja so cilji, ki si jih je zastavil Atotech v Berlinu in hkrati predstavljajo izziv tudi za Podnart. V novi proizvodnji bodo izboljšani delovni pogoji z uvedbo avtomatizacije proizvodnje in uvedbo ergonomskih pripomočkov za dviganje bremen na vseh delovnih mestih. Z obnovo in modernizacijo že obstoječe čistilne naprave bodo svoje prispevali tudi k varovanju okolja, saj kot kažejo občinski akti v prihodnjih štirih letih biološke čistilne naprave za območje Podnarta ni pričakovati. Da je vodstvu podjetja Atotech v Podnartu uspelo prikazati pozitivne prednosti vlaganj v lokacijo v Sloveniji, gre zasluga predvsem prizadevnemu in zanesljivemu kolektivu. Na osnovi zaupanja in s tem že sedaj povečanega obsega dela bodo v podjetju beležili v letošnjem letu pribl. 14 milijonov evrov prihodka, kar je v primerjavi z lanskim letom 47 odstotkov več.

Vsem prebivalkam in prebivalcem Gorenjske želimo obilo zdravja in pravih odločitev v letu 2011!

Kolektiv Atotech Slovenija, dr. Mariana Rebernik

ATOTECH

Atotech Slovenija d.d.

Podnart 43, 4244 Podnart, Slovenija

Tel.: 04 537 6000

Internet: www.slovenia.atotech.com